

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดการศึกษาเพื่ออนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ครูและนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร รวม 99 โรงเรียน แยกได้ดังนี้
  - 1.1 ประชากรที่เป็นครู ได้แก่ ครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 5,267 คน
  - 1.2 ประชากรที่เป็นนักเรียน ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 48,905 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูและนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2528 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

ก. กลุ่มตัวอย่างครู ใช้เกณฑ์การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการวางของโรเบิร์ต วี เครชชี และ เดย์เล คัมเบลยู มอร์แกน (Robert V. Krejcie and Dayle W. Morgan) โดยมีค่าความเชื่อมั่น (Level of Confidence) ที่ร้อยละ 95

¹Robert V. Krejcie and Dayle W. Morgan, "Determining Sampling Size for Research Activities," Educational and Psychological Measurement Vol.30, No.30 (Autuma, 1970): 607-608.

เมื่อเทียบจากตารางดังกล่าว ได้กลุ่มตัวอย่างครูจากจำนวนประชากร 5267 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 361 คน

ข. กลุ่มนักเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างนักเรียนโดยเลือกตามรายชื่อโรงเรียน ซึ่งมีครูเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกโรงเรียนละ 1 ห้องเรียน ๆ ละ 40 คน ได้กลุ่มตัวอย่างนักเรียน 240 คน

รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 601 คน หลังจากนั้นได้ใช้เทคนิคสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น (Multi Stage Sampling Technique) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มครูและกลุ่มนักเรียน และได้สุ่มตัวอย่างดังกล่าวตามลำดับขั้นตอนต่อไปนี้

1. สุ่มตัวอย่างโรงเรียนตามขนาดของโรงเรียน ฝ่ายสถิติวิเคราะห์และวิจัย กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดแบ่งขนาดโรงเรียนเป็น 4 ประเภท คือ

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	จำนวนห้องเรียน	61	ห้องเรียนขึ้นไป
โรงเรียนขนาดใหญ่	จำนวนห้องเรียน	60-37	ห้องเรียน
โรงเรียนขนาดกลาง	จำนวนห้องเรียน	36-13	ห้องเรียน
โรงเรียนขนาดเล็ก	จำนวนห้องเรียน	12-1	ห้องเรียน

จากขนาดของโรงเรียนทั้ง 4 ประเภท มีจำนวนทั้งสิ้น 99 โรงเรียน ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างตามขนาดของโรงเรียนใหญ่พิเศษ ใหญ่ กลางและเล็ก เป็นสัดส่วน 2:3:1 ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่ศึกษา

ขนาดของโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	กลุ่มตัวอย่าง
ใหญ่พิเศษ	32	2
ใหญ่	52	3
กลาง	11	1
เล็ก	4	

ผู้วิจัยได้สุ่มตัวอย่างโรงเรียนตามขนาดของโรงเรียนดังกล่าว ได้โรงเรียน
ทั้งสิ้น 6 โรงเรียน ได้แก่

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 1. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย
2. โรงเรียนชิโนรสวิทยาลัย

โรงเรียนขนาดใหญ่ 1. โรงเรียนราชบพิช
2. โรงเรียนปากน้ำวิทยาคม
3. โรงเรียนวัดประดู่ในทรงธรรม

โรงเรียนขนาดกลางและเล็ก

1. โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภช บางขุนเทียน

2. สุ่มตัวอย่างครูแต่ละโรงเรียนตามกลุ่มวิชา 4 กลุ่มวิชา ดังนี้

1. กลุ่มภาษา (วิชาภาษาไทย)
2. กลุ่มวิชาสังคมศึกษา
3. กลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ
4. กลุ่มวิชาการงานและอาชีพ

โดยสุ่มมาร้อยละ 90 ได้จำนวนครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 361 คน

ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ครู จำแนกตามกลุ่มวิชาแต่ละโรงเรียนที่ศึกษา

โรงเรียน	กลุ่มวิชา				รวม
	ภาษาไทย	สังคม	พัฒนาบุคคลิก	การงานและอาชีพ	
สวนกุหลาบวิทยาลัย	20	26	18	18	82
ชิโนรสวิทยาลัย	22	22	21	6	71
ราชบพิธ	14	12	13	6	45
ปากน้ำวิทยาคม	14	14	14	8	50
วัดประดู่ในทรงธรรม	15	15	15	13	58
รัตนโกสินทร์สมโภช บางขุนเทียน	13	16	15	11	55
รวม	98	105	96	62	361

3. สุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในแต่ละโรงเรียนโดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) กล่าวคือสุ่มนักเรียนจากโรงเรียนที่มีครูเป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 6 โรงเรียนละ 40 คน ได้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนรวมทั้งสิ้น 240 คน

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภทคือ แบบสอบถามและการสัมภาษณ์

1. แบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 2 ชุด สำหรับครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 1 ชุด และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 1 ชุด แบบสอบถามทั้งสองชุดมีข้อความที่เหมือนกัน แตกต่างกันที่คำชี้แจง

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาเพื่ออนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ด้าน

1. ด้านหลักสูตร
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการศึกษาเพื่ออนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open Ended) :

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

ก. ศึกษา เอกสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรม พร้อมทั้งสัมภาษณ์ครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

ข. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จไปปรึกษาอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรม ตลอดจนผู้รับผิดชอบงานด้านการศึกษาและวัฒนธรรม จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมของคำถาม

ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน คือ

1. คร.ศิริเอก ศรีสุโข อาจารย์ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. คร.วัลลภ กัณฑ์พิศ ผู้อำนวยการกองการวิจัย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

3. ดร.วีระ บำรุงรักษ์ ผู้อำนวยการกองวิจัยและวางแผน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
4. นางคุณฉวี แก้วกำเหนิก ศึกษาานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
5. นางสาวสุนีย์ เหมะประสิทธิ์ นักวิจัยประจำคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ค. นำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจ แก้ไขและเสนอแนะจาก ผู้ทรงคุณวุฒิไปปรับปรุงใหม่และทดลองใช้ (Try Out) กับครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนที่มีอยู่ในกลุ่มตัวอย่าง คือโรงเรียนจันทร์-ประดิษฐารามวิทยาคม จำนวน 60 คน เพื่อนำไปหาความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ ครอนบาช (Cronbach) วัดค่าความเที่ยงของแบบสอบถามดังนี้

แบบสอบถามสำหรับครูวัดค่าความเที่ยง 0.96

แบบสอบถามสำหรับนักเรียน วัดค่าความเที่ยง 0.78

หลังจากนั้นนำแบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามฉบับจริง ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับครูตอบมี 12 ข้อ และสำหรับนักเรียนตอบมี 5 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการศึกษาเพื่ออนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน สำหรับครูตอบมี 15 ข้อ และสำหรับนักเรียนตอบมี 14 ข้อ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา การจัดการศึกษาเพื่ออนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านครูผู้สอน ด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านค่านิยมในสังคม และด้านอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม สำหรับครูตอบมี 85 ข้อ และสำหรับนักเรียนตอบมี 79 ข้อ (ดูแบบสอบถามในภาคผนวก ข.)

2. การสัมภาษณ์ เพื่อประโยชน์ในการอภิปรายผลหลังการวิเคราะห์แบบสอบถามแล้ว สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเพื่ออนุรักษ์

และเสริมสร้างวัฒนธรรม รวมทั้งสิ้น 5 ท่าน

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ขึ้นโดยการศึกษาจากเอกสารและเปรียบเทียบเค้าโครง (Outline) ของการเขียนวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ แล้วรวบรวมหัวข้อของข้อมูลที่ไม่พบจากเอกสารมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์แบบ (Structured Interview) จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องพร้อมทั้งแบบสอบถาม ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูลกลับ โดยดำเนินการตามลำดับขั้นดังนี้

1. ทำจดหมายขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามถึงครูและนักเรียน โดยเย็บจดหมายเข้ากับแบบสอบถาม
2. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงอธิบดีกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อขออนุมัติในการเก็บข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามครูและนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
3. ขอหนังสือแนะนำตัวจากอธิบดีกรมสามัญศึกษาไปยังผู้อำนวยการโรงเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานครทุกโรงเรียนที่ศึกษา
4. ฝ่ายวิชาการของแต่ละโรงเรียนที่ศึกษา เป็นผู้ดำเนินการแจกและรวบรวมข้อมูลให้ โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่ง พร้อมทั้งนัดวันเวลาในการรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

แบบสอบถามที่ส่งไป 601 ฉบับ ได้รับคืน 540 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 89.85 ของแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด โดยแยกเป็นแบบสอบถามที่ส่งให้ครูจำนวน 361 ฉบับ ได้รับคืน 300 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 83.10 และแบบสอบถามที่ส่งให้นักเรียน จำนวน 240 ฉบับ ได้รับคืน 240 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้งรายละเอียดที่แสดงไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน จำแนกตามกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน

โรงเรียน	ครู			นักเรียน			รวม		
	ส่งไป	ได้รับคืน	ร้อยละ	ส่งไป	ได้รับคืน	ร้อยละ	ส่งไป	ได้รับคืน	ร้อยละ
สวนกุหลาบ	82	64	78.04	40	40	100	122	104	85.24
ชิโนรสวิทยาลัย	71	53	74.64	40	40	100	111	93	83.78
ราชบพิธ	45	36	80.00	40	40	100	85	76	89.41
ปากน้ำ	50	44	88.00	40	40	100	90	84	93.33
ประจักษ์	58	56	96.55	40	40	100	98	96	97.95
รัตนโกสินทร์	55	47	85.45	40	40	100	95	87	91.57
รวม	361	300	83.10	240	240	100	601	540	89.85

โดยใช้คอมพิวเตอร์ของศูนย์บริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้วยโปรแกรมสำเร็จ
รูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences)²

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจง
ค่าร้อยละ ซึ่งคำนวณโดยใช้สูตร³ ดังนี้

² Norman H. Nie, Statistical Package for the Social Sciences,
2d ed. (New York: McGraw-Hill Book Co., 1977).

³ ประคอง วรรณสุต, สถิติประยุกต์สำหรับครู (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช,
2522), หน้า 28.

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบทั้งหมด}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการจัดการศึกษาเพื่ออนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมนักเรียน โดยการแจกแจงค่าร้อยละ

3. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการศึกษาเพื่ออนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในด้านหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมนักเรียน ค่านิยมในสังคมและอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม (วัฒนธรรมตะวันตก สื่อมวลชน ผู้ปกครองและเพื่อน) ตามลำดับชั้นต่อไปนี้

3.1 ตรวจสอบแต่ละข้อมติ โดยกำหนดค่าคะแนนออกเป็นระดับตามวิธีของลิเคอร์ต¹ (Likert) ดังนี้⁴

เป็นปัญหามากที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ 5
เป็นปัญหามาก	ให้คะแนนเท่ากับ 4
เป็นปัญหาปานกลาง	ให้คะแนนเท่ากับ 3
เป็นปัญหาน้อย	ให้คะแนนเท่ากับ 2
เป็นปัญหาน้อยที่สุด	ให้คะแนนเท่ากับ 1

3.2 นำคะแนนแต่ละข้อมติมาคำนวณหาค่ามัธยเลขคณิต ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อรายคำ

การคำนวณหาค่ามัธยเลขคณิต ใช้สูตรดังนี้⁵

$$\bar{x} = \frac{\sum X}{n}$$

⁴John W. Best, Research in Education (New Jersey: Englewood Cliffs, Prentice-Hall, 1970), pp.174-175.

⁵ล้วน สายยศ และ อังคนา คันธีรัตนานนท์, สถิติวิทยาทางการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2515), หน้า 51.

เมื่อ $\bar{x}$ = ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n = จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

การคำนวณหาค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร⁶

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S.D. = ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum x$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

$\sum x^2$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

n = จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

การแปลความหมายของคะแนนคิดตามเกณฑ์ของ จอห์น คัมเบิลยู เบสต์⁷

(John W. Best) ดังนี้

4.50 - 5.00 ความหมาย เป็นปัญหามากที่สุด

3.50 - 4.49 ความหมาย เป็นปัญหามาก

2.50 - 3.49 ความหมาย เป็นปัญหาปานกลาง

1.50 - 2.49 ความหมาย เป็นปัญหาน้อย

1.00 - 1.49 ความหมาย เป็นปัญหาน้อยที่สุด

3.3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาเพื่ออนุรักษ์และเสริมสร้างวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นแบบปลายเปิด นำมารวบรวมสรุปและแจกแจงความถี่

⁶ ล้วน สายยศ และ อังคนา ตันศิริคันทานนท์, สถิติวิทยาทางการศึกษา, หน้า 100.

⁷ John W. Best, Research in Education, pp.180-190.